

LATVIJAS REPUBLIKAS TIESĪBSARGS

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv

Rīgā

2011.gada 25 .februārī Nr. 1-8/3

**Labklājības ministrijai
Veselības ministrijai
Valsts sociālās aprūpes centram „Rīga”
Valsts sociālās aprūpes centram „Kurzeme”
Valsts sociālās aprūpes centram „Zemgale”
Valsts sociālās aprūpes centram „Latgale”
Valsts sociālās aprūpes centram „Vidzeme”**

ATZINUMS

Par vienu no 2010.gada prioritātēm Tiesībsarga biroja darbībā bija izvirzīta personu ar invaliditāti tiesību ievērošanas pārraudzība. Nozīmīgs apstāklis šādas prioritātes izvirzīšanai bija ANO Konvencijas par personu ar invaliditāti tiesībām spēkā stāšanās Latvijā 2010.gada 31.martā. Saskaņā ar likumu „Par Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām” Konvencijas 33.panta otrajā daļā minēto konvencijas pārraudzību nodrošina Tiesībsargs.

Ar 2010.gada 1.janvāri darbu ir uzsākuši pieci valsts sociālās aprūpes centri (turpmāk arī centri), kas sevī iekļauj reorganizētus 33 valsts sociālās aprūpes centrus. Valsts sociālās aprūpes centros pašlaik dzīvo aptuveni 5000 cilvēku¹ - pārsvarā ar smagu vai vidēji smagu garīgo invaliditāti. Lai iepazītos ar šo centru darbu un aktuālākajiem jautājumiem valsts sociālās aprūpes jomā, Tiesībsarga biroja juriskonsulti apmeklēja visus piecus valsts sociālās aprūpes centrus. Par šo apmeklējumu galveno uzdevumu tika izvirzīts noskaidrot valsts sociālās aprūpes centru reorganizācijas ietekmi uz sociālās aprūpes pakalpojumu kvalitāti. Uzsverams, ka apmeklējumi tika plānoti un saskaņoti ar centru vadītājiem, atšķirībā no gadījumiem, kad, reaģējot uz Tiesībsarga birojā saņemtām sūdzībām, sociālās aprūpes centri tiek apmeklēti bez iepriekšēja brīdinājuma.

Apmeklējumu laikā ar centru direktoriem un darbiniekiem tika pārrunāti šādi jautājumi:

- 1) darba organizācija pēc reformas;
- 2) ilgstoša sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma piešķiršana un pārtraukšana;

¹ <http://www.vsacriga.gov.lv/informacija/prese-mediji/121-taupot-naudu-apvieno-valsts-aprupes-centrus>

- 3) pāreja uz alternatīviem sociālajiem pakalpojumiem – pusceļa mājām, grupu mājām;
- 4) veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšana centros;
- 5) rīcībnespējīgo klientu tiesību nodrošināšana;
- 6) tiesību uz brīvību ierobežojumi.

Valsts sociālās aprūpes centru darba organizācija pēc reformas

Saskaņā ar 2009.gada 30.oktobra Ministru kabineta rīkojumu Nr.746 „Par Labklājības ministrijas pakļautībā esošo valsts sociālās aprūpes centru reorganizāciju” esošos valsts sociālās aprūpes centrus no 2010.gada 1.janvāra reorganizēja par 5 valsts sociālās aprūpes centriem ar struktūrvienībām, iespēju robežās saglabājot esošo sociālās aprūpes pakalpojumu sniegšanas infrastruktūru:

- valsts sociālās aprūpes centru „Rīga”, apvienojot sociālās aprūpes centrus „Baldone”, „Ezerkrasti”, „Kalnciems”, „Jugla”, „Pļavnieki”, „Rīga” un „Teika”;
- valsts sociālās aprūpes centru „Kurzeme”, apvienojot sociālās aprūpes centrus „Aizvīķi”, „Dundaga”, „Ilģi”, „Liepāja”, „Piltene”, „Reģi” un „Veģi”;
- valsts sociālās aprūpes centru „Zemgale”, apvienojot sociālās aprūpes centrus „Iecava”, „Īle”, „Jelgava”, „Kīši” un „Ziedkalne”;
- valsts sociālās aprūpes centru „Latgale”, apvienojot sociālās aprūpes centrus „Istra”, „Kalkūni”, „Kalupe”, „Krašiņi”, „Litene”, „Lubāna” un „Mēmele”;
- valsts sociālās aprūpes centru „Vidzeme”, apvienojot sociālās aprūpes centrus „Allaži”, „Nītaure”, „Rauna”, „Ropaži”, „Rūja”, „Saulstari” un „Valka”.

Tika veikta grāmatvedības, personālvadības, finanšu plānošanas, darba aizsardzības un ar valsts iepirkumu organizēšanu saistīto funkciju daļēja centralizācija, samazinot sociālo pakalpojumu nozares administratīvos izdevumus. Saglabāta tikai viena direktora amata vieta katrā jaunizveidotajā centrā, savukārt bijušie centru direktori kļuva par struktūrvienību vadītājiem. Katrā centrā ieviesta vienota iekšējo normatīvo aktu izstrāde.

Apmeklējumu laikā visu piecu centru direktori veikto reorganizāciju vērtēja pozitīvi. Tika pausts viedoklis, ka pēc valsts sociālās aprūpes centru apvienošanas finanšu līdzekļi tiek izmantoti racionālāk.

Secinājumi:

Valsts sociālās aprūpes centru iemītņieku interešu aspektā centru apvienošana vērtējama atzinīgi, jo:

- Progonozējams, ka izlīdzināsies centru sniegto pakalpojumu kvalitātes līmenis.
- Par konkrētiem cilvēktiesību vai labas pārvaldības pārkāpumiem centra filiālēs informācija tiks sniegta centra direktoram, tādējādi nodrošinot, ka līdzīga veida pārkāpumi tiks novērsti visās centra filiālēs.
- Paredzama operatīvāka informācijas apmaiņa ar valsts sociālās aprūpes centriem un to filiālēm.

Ilgstoša sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma piešķiršana

Atbilstoši Ministru kabineta 2008.gada 24.aprīļa noteikumiem Nr.288 „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtība”, ja persona pieprasa valsts

finansētu sociālās aprūpes pakalpojumu, pašvaldības sociālais dienests pēc iesnieguma saņemšanas izvērtē personas atbilstību pakalpojuma saņemšanai izvirzītajiem kritērijiem un pieņem lēmumu par pakalpojuma nepieciešamību. Sociālais dienests mēneša laikā iesniedz Labklājības ministrijā ģimenes ārsta izziņu, psihiatra atzinumu un invaliditāti apliecināša dokumenta kopiju. Lēmumu par sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma piešķiršanu, pamatojoties uz saņemto informāciju, pieņem Labklājības ministrija.

Būtiskākās centru vadītāju norādītās problēmas:

- lēmuma pieņemšanas procesā būtiska loma ir viena psihiatra sniegtajam atzinumam par piemērotāko sociālā pakalpojuma veidu personai ar garīga rakstura traucējumiem;
- dažkārt pakalpojums tiek piešķirts personai ar viegliem garīga rakstura traucējumiem, kurai būtu piemērojams cita veida pakalpojums;
- kā vēlamais risinājums tika norādīts komisijas atzinums, kas mazinātu subjektivitātes iespēju.

Kopumā pēc centru apmeklējuma secināms, ka sociālā dienesta lēmumu par sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma nepieciešamību var ietekmēt finansiāli apsvērumi – piemēram, sociālā pakalpojuma sniegšana personas dzīvesvietā var prasīt līdzekļus no pašvaldības budžeta, pašvaldībai var rasties pienākums sniegt sociālo palīdzību. Savukārt neobjektīva lēmuma rezultātā ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās var nonākt cilvēki, kuriem šāds pakalpojums nav nepieciešams vai būtu jāārstējas stacionāri. Tādēļ atbalstāms viedoklis par komisijas atzinuma nepieciešamību. Kā risinājums iespējama arī minēto lēmumu pieņemšanas deleģēšana institūcijai, kas nenodrošina attiecīgo pakalpojumu finansēšanu (skat. arī nākamo sadaļu par alternatīvo pakalpojumu piešķiršanu)

Secinājumi:

- Sociālā dienesta lēmumu par sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma nepieciešamību var ietekmēt finansiāli apsvērumi, tādēļ atbalstāms viedoklis par komisijas atzinuma nepieciešamību un lēmumu pieņemšanas deleģēšanu institūcijai, kas nenodrošina attiecīgo pakalpojumu finansēšanu (skat. arī nākamo sadaļu par alternatīvo pakalpojumu piešķiršanu).

Pāreja uz alternatīvajiem sociālajiem pakalpojumiem

Sociālās rehabilitācijas uzdevums ir personas sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošana vai uzlabošana, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā. Tādējādi būtisks valsts sociālās aprūpes centru sniegto pakalpojumu kvalitātes rādītājs ir centru iemītnieku sagatavošana pārejai uz alternatīvajiem sociālajiem pakalpojumiem – pusceļa un grupu mājām, kas nodrošina lielāku neatkarību un palielina iespējas uzsākt patstāvīgu dzīvi.

Apkopojot centru vadītāju sniegto informāciju secināms, ka, tā kā alternatīvo sociālo pakalpojumu finansējumā piedalās gan valsts, gan pašvaldība, veiksmīga centru iemītnieku pāreja uz šiem pakalpojumiem lielā mērā atkarīga no centra sadarbības ar pašvaldību.

Būtiskākās centra vadītāju norādītās problēmas:

- tika norādīts, ka pusceļa un grupu mājas pakalpojumus var saņemt tikai rīcībspējīgas personas, kas kavē rīcībnespējīgo personu sociālo integrāciju. Šo pakalpojumu saņemšana personām varētu būt ceļš uz rīcībspējas atjaunošanu;
- pastāvošā prakse, ka pusceļa mājas pakalpojums ir obligāts priekšnoteikums grupu mājas pakalpojuma saņemšanai, nereti neatbilst personas interesēm (persona jau atbilst kritērijiem dzīvošanai grupu mājā).

Bez minētā saskatāmas problēmas saistībā ar lēmumu par alternatīvo sociālo pakalpojumu piešķiršanu vai nepieciešamību to saņemt. Saskaņā ar normatīvo regulējumu šos lēmumus pieņem iestādes, kas finansē attiecīgo pakalpojumu – Labklājības ministrija vai pašvaldības sociālais dienests. Tas rada bažas, ka labvēlīga lēmuma pieņemšanu var kavēt finansiāli apsvērumi un personas sagatavotība alternatīva sociālā pakalpojuma saņemšanai nav izšķiroša. Tā rezultātā personu sociālā statusa atgūšana var tikt kavēta. Kā risinājums iespējama minēto lēmumu pieņemšanas deleģēšana institūcijai, kas nenodrošina attiecīgo pakalpojumu finansēšanu.

Secinājumi:

- Pašreizējais regulējums, kas neparedz grupu mājas pakalpojumu piešķiršanu rīcībnespējīgām personām, liek šķēršļus rīcībspējas atjaunošanai un ir pretrunā ar sociālās rehabilitācijas pakalpojuma mērķi. Paredzams, ka pēc rīcībnespējas institūta grozīšanas, problēmas ar rīcībnespējīgo personu iespējām saņemt grupu mājas pakalpojumus būs novērstas.
- No pastāvošā normatīvā regulējuma neizriet noteikums, ka grupu mājas pakalpojums iespējams vienīgi pēc pusceļa mājas pakalpojuma saņemšanas. Tādējādi noteicošais apstāklis grupu mājas pakalpojuma piešķiršanai jābūt personas sagatavotībai šā pakalpojuma saņemšanai.
- Izvērtējams jautājums par normatīvā regulējuma pilnveidošanu attiecībā uz alternatīvo sociālo pakalpojumu piešķiršanu.

Veselības aprūpes pakalpojumi

Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 1.panta 7.punktu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcija nodrošina personai, kura vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt, kā arī bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem mājokli, pilnu aprūpi un sociālo rehabilitāciju. Ministru kabineta 2003.gada 3.jūnija noteikumu Nr.291 „Prasības sociālo pakalpojumu sniedzējiem” 2.11. apakšpunkts paredz, ka sociālo pakalpojumu sniedzējs nodrošina iespēju klientam saņemt pirmo palīdzību. Šo pašu noteikumu 31.punkts noteic, ka klientiem ir nodrošināta reģistrācija pie ģimenes ārsta, kā arī ģimenes ārsta un citu speciālistu nozīmētā ārstēšanas plāna izpilde. Tādējādi normatīvais regulējums paredz, ka sociālās aprūpes centram ir jānodrošina klientiem pieejamība veselības aprūpes pakalpojumiem.

Šo noteikumu 27.punkts noteic, ka pieaugušo aprūpes institūcijā ar klientiem strādā sociālie darbinieki, sociālie aprūpētāji, praktizēttiesīgu māsu reģistrā reģistrētas medicīnas māsas un aprūpētāji. Pieaugušo aprūpes institūcijas vadītājs ir tiesīgs sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai piesaistīt citus speciālistus. Normatīvajā regulējumā nav dots skaidrojums, kādus papildu speciālistus centra vadītājs ir tiesīgs piesaistīt, taču norma paredz, ka šādus speciālistus var

piesaistīt sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai. Veselības aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai speciālistu piesaisti normatīvais regulējums neparedz.

Centru apmeklējumu laikā tika konstatēts, ka minētajā jautājumā prakse nav vienota – psihiatrs un citi ārsti tiek algoti kā štata darbinieki, citā centrs noslēdzis līgumu ar psihiatru un ģimenes ārstu, bet tie nav štata darbinieki. Arī centru vadītāju viedokļi ir atšķirīgi – ir viedoklis, ka sociālo rehabilitāciju un ārstniecību nevar atdalīt, līdz ar to centra darbā nepieciešams piesaistīt ārstniecības personas, kā arī viedoklis, ka patstāvīgs psihiatrs nav nepieciešams.

Secinājumi:

- Kaut arī sociālās aprūpes centru mērķis nav ārstniecība, to klientu interesēs ir patstāvīga psihiatra pieejamība. Vienlaikus svarīga ir ārstniecības pakalpojuma kvalitātes kontrole.
- Sociālās aprūpes centros tiek sniegti ārstniecības pakalpojumi, bet tai pat laikā ne vienmēr centrs vai tā filiāle ir reģistrēta Ārstniecības iestāžu reģistrā, tādēļ minētā iestāde nevar būt pakļauta ārstniecības iestāžu kontroles mehānismam gan pakalpojuma kvalitātes, gan dokumentācijas uzglabāšanas jautājumos.
- Nepieciešams pilnveidot normatīvo regulējumu par sociālās aprūpes centru sniegto veselības aprūpi.

Rīcībnespējīgo klientu tiesību nodrošināšana

Satversmes tiesa savā spriedumā lietā Nr.2010-38-01 atzina, ka rīcībbspēja nav ierobežojama vairāk, kā tas nepieciešams pašas personas tiesību aizsardzībai, un valstij ir jāparedz tādi rīcībbspējas ierobežošanas mehānismi, kas ietver individuālu situācijas izvērtējumu, lai būtu iespējams katrai konkrētai situācijai noteikt piemērotāko ierobežojumu. Tādēļ īpaša uzmanība vizišu laikā tika pievērsta arī rīcībnespējīgo klientu tiesību un interešu nodrošināšanai.

Sociālās aprūpes centros uzturas samērā daudz klientu, kuriem ir atņemta rīcībbspēja. Būtiskākās centru vadītāju norādītās problēmas:

- vēl aizvien vairākos centros ir situācija, ka rīcībnespējīgai personai ilgstoši nav iecelts aizgādnis. Centra vadība par šo situāciju ir informējusi bāriņtiesu, kuras kompetencē ir iecelt rīcībnespējīgai personai aizgādni;
- bāriņtiesas, nespējot atrast piemērotus aizgādņus šīm personām, lūdz centra vadībai potenciālo aizgādni izraudzīties no centru darbinieku vidus, kuri arī vairumā gadījumu tiek iecelti par aizgādņiem. Šāda prakse nebūtu atbalstāma, jo tādejādi var veidoties interešu konflikts. Proti, klientam, tiesību aizskāruma gadījumā ir iespēja vērsties pie sava aizgādņa, bet, ja aizgādnis un aprūpētājs ir viena un tā pati persona, klientam nav iespējas sevi aizstāvēt;
- atsevišķos gadījumos centru sadarbība ar bāriņtiesām ir apgrūtināta, jo atbildīgā institūcija nereaģē uz centra sniegto informāciju par aizgādņa pienākuma nepildīšanu (piemēram, aizgādņi saņem personas 10% no pensijas, bet ilgstoši šo naudu neizlieto rīcībnespējīgās personas vajadzībām). Bāriņtiesas nelabprāt izvērtē aizgādņa rīcību un

nepieciešamības gadījumā lemj par aizgādņa atcelšanu no pienākumu pildīšanas;

- centru vadītāji norāda uz to, ka būtu atbalstāma ideja par obligātu valsts vai pašvaldības atbalsta sniegšanu (pabalsta maksāšanu) aizgādņiem;
- centru vadītāji ir konstatējuši atsevišķus gadījumus, kad radinieki vēlas uzsākt rīcībnespējas atņemšanas procesu klientam, tādejādi iegūstot iespēju rīkoties ar aprūpes centrā ievietotās personas mantu. Tādos gadījumos centrs, aktīvi aizstāvot klientu intereses, cenšas šādas situācijas nepieļaut;
- centru vadītāji uzskata, ka dažkārt centru klientiem rīcībspēja noņemta iespējams nepamatoti. Šādos gadījumos vēlētos labāku sadarbību ar bāriņtiesām, kuru kompetencē ir iesniegt pieteikumu tiesā par rīcībspējas atjaunošanu.

Secinājumi:

- Nepieciešams veicināt bāriņtiesu sadarbību ar sociālās aprūpes centriem, veidojot vienotu izpratni par aizgādņu iecelšanas kārtību, nodrošinot aizgādņu darbības uzraudzību un veicinot rīcībspējas atjaunošanu atsevišķiem klientiem. Par aizgādņiem nebūtu ieceljami centra darbinieki.
- Atbalstāma ideja par obligātu valsts vai pašvaldības atbalsta sniegšanu (pabalsta maksāšanu) aizgādņiem.

Tiesību uz brīvību ierobežojumi

Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 31.panta otro daļu, ja persona ar savu rīcību apdraud savu vai citu personu veselību vai dzīvību, attiecīgās institūcijas vadītājs vai viņa pilnvarota persona var pieņemt lēmumu, izdarot atzīmi personas lietā, par personas izolēšanu uz laiku, ne ilgāku par 24 stundām, īpaši šim nolūkam iekārtotā telpā, kur personai tiek nodrošināta nepieciešamā aprūpe un nepārtraukta uzraudzība.

Centru apmeklējuma laikā tika noskaidrots, ka vairums centros šāda izolācijas telpa ir iekārtota, tomēr ne visos centros tā atbilst visiem klienta drošības apsvērumiem (piemēram, telpa atrodas tālu no atbildīgā personāla, kas kavē iespēju ātri reaģēt uz akūtām situācijām; tāpat telpās bieži atrodas mēbeles, kuras neizslēdz suicīda iespēju u.c.) Tomēr pozitīvi vērtējams fakts, ka šajās telpās klienti tiek ievietoti samērā reti. Katrs ievietošanas gadījums ļauj centra vadībai izvērtēt iespējamus uzlabojumus (piemēram, dzelzs durvju nomaiņa ar polsterētām durvīm, lai mazinātu iespēju klientam sevi savainot u.c.).

Atsevišķos centros izolācijas telpa nav izveidota ar mērķi klientu izolēt pret paša gribu, bet ir izveidota kā atpūtas istaba ar mērķi ļaut klientam pabūt vienam (ja viņš šādu vēlmi ir izteicis).

Attiecībā uz personas izrakstīšanas kārtību no sociālās aprūpes centra – Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 28.panta trešā daļa paredz, ka nepieciešams pašvaldības, no kuras budžeta tiek apmaksāts šis pakalpojums vai kuras administratīvajā teritorijā persona dzīvousi pirms iestāšanās centrā, rakstveida apliecinājums, ka attiecīgajai personai tiks nodrošināta izmitināšana šīs pašvaldības administratīvajā teritorijā. Šāda regulējuma mērķis ir nepieļaut situāciju, kad personas paliek bez mājokļa. Tai pat laikā Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai 2008.gada ziņojumā norādīts, ka tas rada

šaubas par nepamatotu personu brīvības ierobežošanu un nepiemērotību normas mērķim gadījumos, kad persona pēc savas vai aizgādņa vēlēšanās nevar pārtraukt sociālās institūcijas pakalpojumu saņemšanu un atstāt centru bez pašvaldības rakstveida apliecinājuma par izmitināšanas iespējām.

Secinājumi:

- Ņemot vērā to, ka Eiropas Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai ir uzsvērusi, cik būtiska ir aprūpes centros ievietotu personu tiesību aizsardzība, klientu izolēšanas gadījumiem (tai skaitā fiksēšanas gadījumiem) būtu pievēršama pastiprināta uzmanība arī turpmāk. Izolēšana veicama, rūpīgi izvērtējot katru individuālo gadījumu un stingri ievērojot likuma un iekšējo normatīvo aktu prasības.
- Atsevišķiem centriem būtu lielāka uzmanība jāpievērš izolācijas telpas iekārtojumam, lai pēc iespējas mazinātu iespēju klientam sevi savainot.
- Pašreizējais normatīvais regulējums par ilgstoša sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojuma pārtraukšanu un personas izrakstīšanu no sociālās aprūpes centra rada šaubas par nepamatotu personu brīvības ierobežošanu un nepiemērotību normas mērķim, tādēļ būtu izvērtējams jautājums par normatīvā regulējuma pilnveidošanu.

Citi jautājumi

Apmeklējumu laikā centru vadītāji izteica vēlēšanos aktualizēt arī šādus jautājumus:

- Normatīvajos aktos plašāk būtu regulējams jautājums par darba terapijas izmantošanu klientu rehabilitācijā. Darbs, noteikti pienākumi un to izpildes kārtība ir nozīmīgs faktors klientu rehabilitācijā, kā arī kārtības nodrošināšanā centrā.
- Sociālās aprūpes centru darbinieki dažkārt jūtas neaizsargāti, tādēļ būtu nepieciešami papildu darbinieku atbalsta pasākumi, kā arī sociālo garantiju paaugstināšana.

Noslēgums

Kopumā valsts sociālās aprūpes centru apvienošana vērtējama atzinīgi, taču to sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai risināmi atzinumā norādītie jautājumi.

Kā jau tika norādīts, sociālās rehabilitācijas uzdevums ir personas sociālās funkcionēšanas spēju atjaunošana vai uzlabošana, lai nodrošinātu sociālā statusa atgūšanu un iekļaušanos sabiedrībā. Saprotams, ka ne visi sociālo aprūpes centru iemītnieki spēj iekļauties sabiedrībā un uzsākt patstāvīgu dzīvi. Vienlaikus sociālās aprūpes centri nedrīkst kļūt par iestādēm, kurās cilvēki ar garīga rakstura traucējumiem tiek izolēti, lai norobežotu no pārējās sabiedrības. Ja sociālās rehabilitācijas pakalpojumi nav efektīvi un patiešām vērsti uz personu integrāciju sabiedrībā, sociālās aprūpes centri kļūst par šādu cilvēku izolācijas vietu. Tāda situācija neveicina personu

ar garīga rakstura traucējumiem iekļaušanu sabiedrībā, ko paredz ANO Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām.

Tāpat valstij būtu veicināmi pasākumi, kas nodrošina personu ar garīga rakstura traucējumiem sociālo aprūpi mājās. Lai arī ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādēs ir iespējams nodrošināt kvalitatīvus pakalpojumus, dzīve tajos ierobežo personu neatkarību un patstāvību. Būtu izvērtējama iespēja valstij finansiāli līdzdarboties ar pašvaldībām šādu pakalpojumu nodrošināšanai.

Tādējādi Labklājības ministrija sadarbībā ar citām institūcijām tiek aicināta risināt atzinumā norādītos jautājumus un īpaši veicināt pasākumus, kas vērsti uz personu ar garīga rakstura traucējumiem integrāciju sabiedrībā un tiesību uz patstāvīgu dzīvi nodrošināšanu. Tiesībsarga birojs izsaka gatavību līdzdarboties šo jautājumu risināšanā.

Ar cieņu
Tiesībsargs

R.Apsītis

L.Zariņa
A.Putniņa
I.Zonenberga
67686768